

JORDFORURENING

REGION SYDDANMARK

Forslag til nye forureningsundersøgelser og oprensninger 2022

26 nye undersøgelser og oprensninger

Region Syddanmark planlægger at igangsætte i alt 20 nye videregående undersøgelser og 6 nye oprensninger i det kommende år. I alt sætter regionen nye forureningsundersøgelser og oprensninger i gang for **9,5 mio. kr.** i 2022.

Sagerne fordeler sig således:

Grundvand

15 sager handler om videregående undersøgelser af forureninger med højmobile stoffer og pesticider.

- 5 er sager med fokus på pesticidforurening
- 5 er sager med forurening fra klorerede opløsningsmidler
- 3 af sagerne omhandler lossepladser.
- 2 er sager med forurening med olie- og benzinstoffer

Indeklima

5 sager omhandler både risiko for værdifuldt grundvand og indeklima.

- 2 sager er videregående undersøgelser efter tidligere rensninger.
- 3 sager er nye oprensninger efter tidligere rensninger.

Grundvand, indeklima og kontaktrisiko

2 sager omhandler videregående undersøgelse af forureninger med klorerede opløsningsmidler, der kan udgøre risiko for både værdifuldt grundvand, indeklima og kontakt.

Grundvand og kontaktrisiko

1 sag har fokus på grundvand og kontaktrisiko fra et tidligere gartneri.

Kontaktrisiko

3 sager omhandler oprensninger af overfladenær jordforurening.

PFAS – en ny stor opgave

I 2021 kom der for alvor fokus på de såkaldte PFAS-forbindelser, der omfatter flere end 9.000 forskellige flourstoffer. PFOS kom i søgelyset, da det kom frem, at flere personer havde store mængder PFOS i blodet efter at have spist kød fra kvæg. Kvæget havde græsset på en mark og drukket vand fra en bæk tæt ved en brandøvelsesplads. Netop brandøvelsespladser er en af de væsentligste kilder til brugen af PFOS, som har været en fast bestanddel af brandslukningsskum i årtier.

PFAS er et industrielt fremstillet stof, der siden 1949 har været brugt til overfladebehandling af blandt andet tøj, sko, tæpper, papir og pap. I over 50 år har det desuden været anvendt i brandslukningsskum. Stoffet blev forbudt i 2006. Det blev dog tilladt at anvende allerede produceret PFOS-holdigt brandskum frem til 2011.

Stoffet har nogle alvorlige sundhedsmæssige effekter, hvis man får det i kroppen. Miljøstyrelsen fastsatte derfor i juni 2021 nye og meget lave grænseværdier for den tilladte mængde af PFAS-forbindelser i grundvand, overfladevand og jord. Det har haft den betydning, at en række sager, hvor PFAS-indholdet lå under de tidligere grænseværdier, nu overskrider de nye – og skal undersøges igen.

Regionen er sammen med kommunerne, Forsvarets Ejendomsstyrelse og Miljøstyrelsen ved at skabe sig

overblik over antallet og beliggenheden af brandøvelsespladser i Region Syddanmark. På nuværende tidspunkt er der kendskab til i alt ca. 46, der kan have medført forurening med PFAS.

Set i lyset af den alvorlige sag om ophobning af PFOS i mennesker, prioriterer Region Syddanmark fortsat problematikken højt i 2022. Regionen vil fortsætte dialogen med andre myndigheder om PFAS-forureningerne, og regionen vil i 2022 igangsætte indledende undersøgelser på de værste af de "herreløse" PFAS-forureninger, som regionen har ansvaret for. Det forventes primært at dreje sig om brandøvelsespladser, men der kan også være andre kilder, der er vigtige at få undersøgt hurtigt. Af nedenstående tabel ses 12 af de lokaliteter, regionen regner med at gennemføre indledende undersøgelser af i 2022.

Lokalitets nr	Branche	Vejnavn	Indsats grundvand	Indsats overfladevand
461-04004	Papirfabrik	Dalumvej 116z, Odense SV	x	x
461-80033	Brandøvelsesplads	Åsumvej 33-35, Odense NØ		x
471-00024	Lufthavn og tankstation	Beldringevej 250, Odense N	x	
510-81370	Brandøvelsesplads	Tingvadvej 16D, Vojens	x	x
537-20003	Tankanlæg ved lufthavn	Lufthavnsvej7, Sønderborg		x
540-81460	Skydebane	Kærhalvø Sti 12, Sønderborg		x
551-57001	Lufthavn	Båstlundvej 18, Billund	x	
563-33101	Planteskole	Postvejen 40, Fanø	x	
605-00136	Flyveplads	Almstokbanen 13, Vandel	x	
607-00441	Brandøvelsesplads	Birkemosevej 204, Fredericia		x
611-00001	Brandøvelsesplads og dyrskuepladsen	Dyrskuevej 15, Give		x
631-00077	Brandstation og møbelfabrik	Nørregade 23, Vejle		x

Hvis der kommer oplysninger om yderligere PFAS-forureninger, eller de indledende undersøgelser afdækker akutte problemer med PFAS-forbindelser i fx overfladevand eller drikkevand, kan det medføre ændringer i listen over prioriterede sager i denne publikation. I så fald vil mindre akutte sager kunne blive udskudt til senere år for at give plads til PFAS-sagerne.

Pesticider er en stigende trussel mod drikkevandet

Gennem de senere år har Region Syddanmark indgået i en række partnerskabsaftaler med vandforsyninger og kommuner med henblik på at understøtte en helhedsorienteret, effektiv indsats over for pesticidforureninger i grundvandet. Pesticidforurening af grundvandet udgør imidlertid et stigende problem for drikkevandsforsyningen, og forsyningssikkerheden er alvorligt udfordret flere steder i regionen.

Formålet med partnerskaberne er at udvikle værktøjer, metoder og processer, der kan give en mere samlet og omkostningseffektiv indsats omkring drikkevandsbeskyttelsen. I budgetforliget for 2022 er der lagt op til, at regionen fortsætter og øger sit engagement omkring partnerskaberne og om muligt deltager i flere konkrete undersøgelser og udviklingsprojekter.

Regionen vil i 2022 igangsætte et klyngeprojekt i Fangel-området ved Odense, hvor der er en stor koncentration af gartnerier. Projektet har til formål at få udarbejdet en samlet risikovurdering af grundvandsressourcen i området.

Syddanmark styrker teknologiudviklingen

I budgetforliget for 2022 afsatte regionsrådet ekstraordinært i alt **8 mio. kr.** til udvikling og test af nye teknologiske løsninger inden for jordforureningsområdet. Bevillingen tager afsæt i, at der nu er afsat statslige penge til at gå i gang med en oprensning af de 10 generationsforureninger. Selvom der tages udgangspunkt i regionens tre generationsforureninger i Kærgård Klitplantage, Grindsted og på Himmarn Strand, er det formålet, at flere af løsningsmetoderne også kan benyttes til regionens øvrige indsatser på jordforureningsområdet.

Pengene fordeles med 4 mio. kr. i 2022 og 4 mio. kr. i 2023 og kan søges af såvel universiteter som private virksomheder. Håbet er desuden, at nogle af de teknologiske løsninger kan skabe grundlag for et muligt eksporteventyr.

Den særlige indsats mod forurening fra tidligere renserier fortsætter

I 2022 fortsætter arbejdet med indledende og videregående undersøgelser af tidligere renserier. Regionen har siden 2015 gennemgået tidligere udførte forureningsundersøgelser på et udvalg af tidligere renserier, hvor ny viden og erfaring har vist, at der var behov for at gennemføre nye undersøgelser. Det kan resultere i, at regionen i 2022 igangsætter supplerende undersøgelser af tidligere undersøgte renserier for at få afklaret eventuel risiko for grundvand eller indeklima.

Generationsforureningerne

2024, 2025 og 2026 er årstal, der er værd at notere sig. I 2024 er der nemlig mulighed for at skrive Danmarks-historie på Himmarn Strand, der står til at være færdigoprenset – som den første af landets ti generationsforureninger. Oprensningen på Nordals sker i et samarbejde med staten, Danfoss og Sønderborg Kommune.

Året efter er det målet at igangsætte en oprensning af forureningsfanen fra fabriksgrunden i Grindsted. Rensningsfaciliteten forventes placeret tæt ved Grindsted Å, hvor der årligt siver store mængder forurening ud med grundvandet. Hvor længe oprensningen ved åen skal foregå er uvist.

Der er også fuld gang i oprensningen af forureningen i Kærgård Klitplantage, som regionen i samarbejde med staten tog hul på i 2007. Den tilbageværende oprensning af grundvandet under gruberne ventes færdig i 2027, hvorefter det ventes at tage ca. 15 år, inden de sidste restriktioner for ophold i klitterne samt badeforbuddet ud for Kærgård Klitplantage kan ophæves.

Geoprobe-boringer tæt ved Grindsted Å. Foto: Red Star Photo.

Nye forureningsundersøgelser og oprensninger i 2022

Nye undersøgelser i 2022

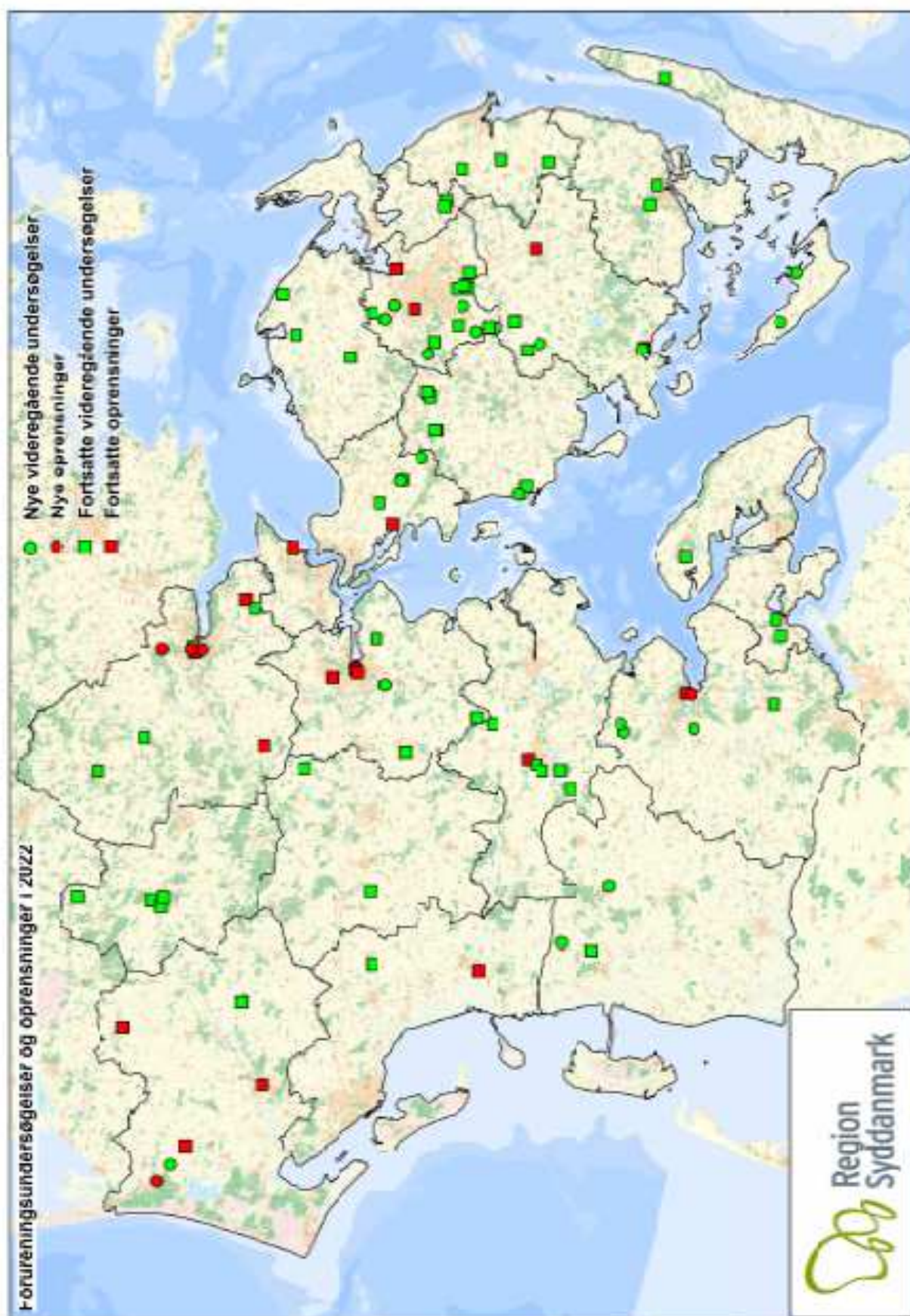
Lokalitets nr.	Branche	Adresse	Indsats grundvand	Indsats indeklima	Indsats kontakt
553-32103	Maskinstation	Dejrupvej 126 og 130, Nørre Nebel	x		
550-81082	Vognmand	Algade 14B, Skærbæk	x		
621-00898	Alfax Sydjydsk Tørrestation A/S	Hjarupvej 112, Kolding	x		
529-03709	Losseplads	Rugbjergvej, Rødebro	x		
529-03713	Losseplads	Hovslundvej 19, Rødebro	x		
529-03715	Losseplads	Årslev Kirkevej 4, Rødebro	x		
493-70106	Maskinstation	Kulebjergsvej 4, Søby Ærø	x		
461-05070	Gartneri	Vibækvej 1, Odense SV	x		
461-00183	Odense Trådvarefabrik	Skt. Klemens Vej 42B, Odense S	x		
461-81353	Gartneri	Middelfartvej 574, Blommenslyst	x		x
429-00019	Rekord Rens	Nørregade 15, Ejby	x		
429-50071	Tøjrensning & Farvning	Nørregade 17, Ejby	x		
461-00223	Fyns Vejmaterialefabrik	Højager 25, Odense N	x		
461-81288	Gartneri	Søhusvej 238, Odense N	x		
431-00032	Fåborg Automobilhandel	Engvej 3, 5, Faaborg	x		
425-00013	Maskinfabrik	Bøgebjergvej 60, Broby	x		
429-50067	Gelsted Galvano	Galvanovænget 10 og Dyregårdsvej 1, Gelsted	x	X	x
525-40212	Arrild landhandel	Rugbjergvej 2A og Slotsvej 16, Toftlund	x	X	x
493-00012	Tidligere renseri	Søndergade 44, Ærøskøbing		X	
421-00018	Renseri	Østergade 13, Assens		X	

Nye oprensninger i 2022

431-00030	Meldals Renseri og Farveri	Vestergade 11, Faaborg		X	
631-00056	Kemo Rens	Kiddesvej 1 og 3, 7100 Vejle		X	
631-00119	Ekspert Renseri	Vesterbrogade 18A-C, 7100 Vejle		X	
545-07402	Nedlagt Produkthandel	Ved Slottet 25, 6200 Aabenraa			x
630-82112	Grejs Autoværksted	Grejs Bakke 9, 7100 Vejle			x
553-33103	Blåbjerg Plantage	Blåbjergvej 50, 6830 Nørre Nebel			x

Nye forureningsundersøgelser og oprensninger i 2022

Kortbilag: © Kort & Matrikelstyrelsen

Nye undersøgelser og oprensninger i 11 kommuner

I 2022 foretager Region Syddanmark nye videregående undersøgelser og oprensninger på 26 lokaliteter i 11 forskellige kommuner.

En af sagerne ligger på Ærø, hvor regionen skal i gang med en videregående undersøgelse af en pesticidforureningssag.

Pesticidforurening – Maskinstation Kulebjergsvej 3, 5985 Søby Ærø

En af de brancher, hvor regionen ofte finder forurening med pesticider, er maskinstationer, og Kulebjergsvej 3 er ingen undtagelse. Der har på lokaliteten været maskinstation fra ca. 1980 og frem til ca. 2005. Ved den indledende forureningsundersøgelse blev der påvist pesticider ved et tidligere oplag samt ved vaskepladsen. Vaskepladser anvendes på maskinstationer ofte til at blande pesticiderne samt rengøre sprøjterne efter brug, hvilke kan give anledning til forurening.

På sager som Kulebjergsvej, er det regionens opgave at få afgrænset forureningen samt at udarbejde en vurdering af risikoen for værdifuldt grundvand. Viser den videregående undersøgelse at forureningen udgør en risiko for værdifuldt grundvand, udfører regionen en monitoring eller en afværge for at sikre grundvandsressourcen fremadrettet.

Sådan er de nye forureningsundersøgelser og oprensninger valgt

Region Syddanmarks principper for prioritering af sager inden for jordforureningsområdet er politisk vedtaget af regionsrådet og følger overordnet:

1. Indsatsen over for grundvandstruende forureninger i områder med særlige drikkevandsinteresser (OSD) og indvindingsoplande (IVO) har højeste prioritet.
2. Indsatsen over for indeklimaproblemer på boliggrunde prioriteres højt.
3. Indsatsen i forhold til overfladevand og natur samt over for jordforurening med kontaktrisiko prioriteres sideordnet:
  - a. Indsatsen over for overfladevand og natur prioriteres kun i særlige tilfælde (ud over de undersøgelser, der er bevilget særskilt af Miljøministeriet eller Fødevarerministeriet). Et særligt tilfælde kunne være akutte sager med PFAS-forurening.
  - b. Indsatsen over for jordforurening med kontaktrisiko prioriteres kun i særlige tilfælde. Særlige tilfælde kan for eksempel være forurening med akut farlige stoffer eller særligt omfattende forureninger.

Generationsforureninger prioriteres sideløbende i takt med politisk prioriterede bevillinger.

Regionen prioriterer først indsatsen for de mest grundvandstruende forureninger i de sårbare områder inden for OSD og IVO. De sårbare områder er defineret som de områder, der er nitratfølsomme (NFI) samt de boringsnære beskyttelsesområder (BNBO). Områderne prioriteres efter "mest godt grundvand for pengene", som er beregnet ved summen af udgiften til den grundvandsrettede indsats i forhold til tilladt indvindingsmængde for delområdet.

Fremtidens Syddanmark og FN's verdensmål

Regionsrådet vedtog i 2020 "Fremtidens Syddanmark" – en regional udviklingsstrategi med afsæt i FN's verdensmål. Fremtidens Syddanmark udmøntes gennem en række delstrategier, herunder delstrategien "Rent vand og jord i Region Syddanmark", der sætter rammen for regionens arbejde med jordforurening. Målene for rent vand og jord er:

1. Rent grundvand
2. Helhedsorienterede løsninger med fokus på rent drikkevand, sundhed og tryghed for borgerne
3. Opgaveløsning gennem effektivitet, innovation, partnerskaber og samskabelse med borgerne

De konkrete indsatser vil særligt bidrage til FN-verdensmålene:

Region Syddanmarks delstrategi for rent vand og jord kan downloades her:

[Rent vand og jord](#)

Rammer for regionens arbejde med jordforurening

Regionens indsats over for jordforurening

Regionens indsats over for jordforurening udspringer af ”Lov om forurenede jord” – i daglig tale Jordforureningsloven. Regionens indsats omfatter de forureninger, hvor loven ikke giver mulighed for at påbyde forurenere at undersøge eller fjerne forureningen, og hvor der er værdifuldt grundvand, bolig, børneinstitution, overfladevand eller internationale naturbeskyttelsesområder. Regionen kortlægger alle grunde, hvor der enten er mistanke eller viden om, at grunden er forurenede.

På grunde, hvor der er mistanke om forurening, og hvor regionen har indsats, foretages indledende forureningsundersøgelse. Hvis grunden viser sig ikke at være forurenede, udgår lokaliteten af kortlægningen.

For en del af de grunde, der faktisk er forurenede, kan forureningen udgøre en risiko for værdifuldt grundvand, bolig, børneinstitution, overfladevand eller internationale naturbeskyttelsesområder. Er det tilfældet, foretager regionen en videregående undersøgelse af forureningens omfang. Viser undersøgelsen, at der fortsat er risiko, vil næste skridt være en oprensning, som består i at fjerne dele af eller hele forureningen, således at risikoen afværges.

Prioritering af indsatsen i 2022

De videregående forureningsundersøgelser og oprensninger er dyre, og regionen er derfor nødt til at prioritere, hvilke lokaliteter der undersøges først. Principperne for prioriteringen er nærmere beskrevet på side 6.

Publikationen ”Nye forureningsundersøgelser og oprensninger 2022” beskriver regionens forventede indsats over for jordforurening. Hvis der indkommer ny viden om alvorlige forureninger, som nødvendiggør en akut indsats, kan det give anledning til at ændre i prioriteringen. Herunder forventes enkelte forureningsager på tidligere renserier i 2021 samt muligvis PFAS-forureninger, at skulle videreføres direkte fra den indledende undersøgelse til videregående undersøgelse eller afværge, da erfaringerne viser, at forurening fra tidligere renserier ofte udgør en risiko for bolig, grundvand eller overfladevand.

Derfor er det vigtigt at være opmærksom på, at planen hverken medfører pligter eller rettigheder for grundejere.

Øvrige indsatser

De videregående undersøgelser og oprensninger er kun en del af regionens arbejde med jordforurening. Du kan læse mere om vores indsats, udviklingsopgaver og myndighedsopgaver på [regionens hjemmeside](#). Her kan du også finde oplysninger om vores strategier og arbejdsplaner for tidligere år.

Økonomi

De nye forureningsundersøgelser og oprensninger sættes i gang for ca. 9,5 mio. kr.

Høringsperiode

Forslaget om regionens indsats i 2022 samt nedenstående miljøvurdering har været i offentlig høring frem til og med 18. januar 2022.

Natura 2000 og vandplanlægning

Region Syddanmark har vurderet, at oversigten over regionens forventede jordforureningsindsats i 2022 er i overensstemmelse med regler om indsatsprogram vedr. Natura 2000-planen og vandplanlægningen, jf. jordforureningslovens § 18 stk. 1 og miljømålslovens kapitel 14 samt vandplanlægningslovens kap 6.

Miljøvurdering

Region Syddanmark har vurderet, at publikationen "Nye forureningsundersøgelser og oprensninger 2022" ikke er omfattet af miljøvurderingsloven, idet oversigten over nye forureningsundersøgelser og oprensning i 2022 ikke fastlægger rammer for fremtidige anlæg eller arealanvendelser eller kan påvirke et udpeget internationalt naturbeskyttelsesområde væsentligt.

Klagevejledning

Afgørelsen om, at der ikke skal udarbejdes miljøvurdering, kan påklages til Miljø- og Fødevareklagenævnet for så vidt angår retlige spørgsmål. Klageberettigede er miljøministeren, enhver med retlig interesse i sagens udfald samt landsdækkende foreninger og organisationer, der har som formål har beskyttelsen af natur og miljø eller varetager væsentlige brugerinteresser inden for arealanvendelse. Foreninger og organisationer skal have vedtægter eller love, der dokumenterer deres formål, og repræsentere mindst 100 medlemmer.

Klage skal indsendes via Klageportalen på Miljø- og Fødevareklagenævnets hjemmeside [Miljø- og Fødevareklagenævnet](#). Miljø- og Fødevareklagenævnet afviser klager, der er sendt uden om klageportaler – med mindre klager er fritaget for brug af klageportalen. Hvis man ønsker at blive fritaget for at bruge klageportalen, skal man sende en begrundet anmodning til Miljø- og Fødevareklagenævnet. Nævnet afgør herefter, om man kan fritages for at benytte klageportalen. [Se betingelserne for at blive fritaget.](#)

Regionen modtager klagen via Klageportalen, og klagen anses for indsendt, når den er tilgængelig for regionen i Klageportalen. Det koster 900 kr. for privatpersoner og 1.800 kr. for virksomheder og organisationer at klage. Gebyret betales med betalingskort i Klageportalen.

Ønsker du at klage over regionens afgørelse, skal din klage være tilgængelig for Region Syddanmark i Klageportalen senest fire uger fra offentliggørelsen 28. februar 2022.

